

גליון מעדני מלך

גליון החמישים | חודש תמוז | תשע"ט

דבר המערכת

דברי חיזוק והתעוררות במשנת רבינו התו"ט
שערי פרנסה טובה ע"י קביעת 'עתים לתורה'

אכשר דרא, מה שלא זכינו לפני שנות דור - זכה דורנו דור עני, בכל פינה ובכל יתד מייסדים שיעורים מדי יום ביומו, ומתרבה הפצת התורה בישראל.

אמנם בל יחשוב האדם העובד על המחיה ועל הכלכלה, מה יוסיף ומה יתן לי אם אלמד "שעה" ביום, והרי כל היום אני טרוט בפרנסתי וראשי בל עמי, ונמצא המיעוט בטל ברוב, על זה בא ומליץ הגה"צ רבי אליעזר דוד גרינוולד זצ"ל בעל הקרן לדוד אבד"ק סאטמאר ואומר, אם לומדים שעה 'קבועה' ביום נחשב הדבר כאילו הוא לומד שעות רבות במשך היום.

ואלו הם דבריו:

"הנה בפשטות קשה טובא, הרי האדם עסוק בפרנסה על המחיה ועל הכלכלה ברוב היום, וא"כ אפילו אם ילמד בערב איזו שעות, הרי שעות אלו יתבטלו ברוב שעות היום שאינו עוסק בהם בדברי תורה. ברם הרי אמרו חז"ל (כתובות טו.) "כל קבוע כמחצה על מחצה דמי". ועל כן אם ילמד האדם בכל יום איזו שעות ללא קביעות, בודאי שהמיעוט בטל ברוב והרי הוא כמי שאינו, אבל לזה חסד גדול עשה עמנו השי"ת, שציווה לנו על ידי חכמיו הקדושים לקבוע עתים לתורה, וכשלומד בקביעות היו כמחצה על מחצה, ואותן השעות המועטות שעוסק בהם בתורה בקביעות אינם בטלים ברוב שעות היום, עכ"ד.

ויש להסמיך לדבריו מה שאמר ה"דברי ישראל" (פר' בחוקותי), לבאר הכתוב "אם בחקותי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם", הנה ידוע שבדברי תורה נקראים "חק", וכן הפרנסה נקראת "חק" (חק היא לישיני דמזוני - ביצה טז), וזהו "אם בחקותי תלכו" - בקביעת עתים לתורה ותפלה מתוך משא ומתן, "ונתתי גשמיכם" - פרנסה הגשמיות "בעתם" בזכות 'העתים' שאתה פונה לתורה ותפלה עיי"ש.

ועל דרך זה פירשו 'צדיקים' (עי' בספה"ק נחל יצחק להרה"ק מזוטשקא) הכתוב "זאת חוקת התורה" - שערי פרנסה טובה (חק לישיני דמזוני כנ"ל) נפתחים לאדם בזכות לימוד התורה הק'.

דבר בעתו מה טוב - שהקריאה מעורר הזמן, בחודש זה שקוראים בתורה (פר' חוקת) שישראל אמרו שירה על התורה הק', המרוממות ומטהרת נפשנו וכפי שהאר"י בזה האור החיים הק' (שלהי פרשת חוקת) ששירת הבאר, הכוונה על התורה הק'. אשרי האיש הלוקח לעצמו לחזק ולהתחזק בקביעת עתים בתורה, כל אחד לפי יכולתו. וכבר הצענו כמה פעמים בפני הקוראים ונשוב ונחזק זאת דהרי דברי תורה צריכים חיזוק, סגולת מעלת ולימוד משניות תוס' יום טוב, ובפרט עם הביאור הנפלא "ששון יום טוב", שממנתקת את הלימוד באופן השווה לכל נפש, כל אחד כפום דרגא דייליה. (ראה מטעמת מהביאור הנפלא בעמ' ג' בגליון זה).

ובזכות זה נזכה ל"זאת חוקת התורה" שיתפתחו לנו שערי פרנסה טובה ושפע טוב לנו ולכל ישראל, אכ"ר.

*

בעת שאנו עומדים בפתח גליון החמישים, מודים אנו לה' יתברך שהביאנו עד הלום, ומבקשים אנו על להבא, שיעזרינו להפיץ את תורת רבינו התו"ט בבריות גופא ונהודא מעליא, וכל העוסקים והמסייעים יתברכו בכל מילי דמיטב, אכ"ר

דבר המלך ודתו

פנינים נפלאים מתורת רבינו בענינא דיומא
ה' תמוז - יום שקבע רבינו לתענית ולתפילה

...נסתפקתי אם נכון הדבר לכל איש אשר הצילו ה' מגיא צלמות מצרפני הרשעים האוררים ימ"ש, לקבוע שמחה ומשתה ויום טוב ביום אשר נחלץ מידם ולשמוח בכל שנה ושנה, ואם כי הדבר תלוי בדעת גדולי הדור, אולם מזקנים אתבונן שכבר נסתפקו בזה ה"ה הגאון בעל תוספות יו"ט בספרו מגילת איבה, שאחר שניצול ממות לחיים, עלה בדעתו לקבוע יום טוב לו ולזרעו עד עולם ביום כ"ח מנ"א שבו יצא לחפשי, אך עמד לנגד עיניו דברי הגאון בעל מעשי ה' בספרו יוסף לקח על מגילת אסתר על מה שנתעוררו האחרונים החילוק שבין חנוכה לפורים מדוע פורים נקבע למשתה ושמחה ויום טוב וחנוכה נקבע להלל והודאה גרידא אף שגאולתם היתה שלא כסדר העולם, שנמכרו רבים ביד מעטים, וגדולה היתה מגאולתם, שבימי מרדכי ואסתר שלא היתה אלא נס נסתר ובדרך העולם, (ועי' לבוש וב"י בסי' תר"ע מה שכתבו בזה) וכתב לחלק שפורים הי' ישועה כללית לכן בני ישראל ביום אשר שברו אויבי היהודים לשלוט בהם, ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם, ולא נפל משערת ראשם ארצה שלא ניזוק שום יהודי על ידי זה, לכן ראו ונכון לקבוע יום משתה ושמחה, אבל בחנוכה שהי' ע"י מלחמה, אף שגברו החשמונאים ונצחום וחזרה העבודה למקומה בבית המקדש, אפילו הכי כיון שנפלו ונהרגו רבים מישראל כמבואר ביוסיפון ובמגלת אנטיוכוס, וכמו שאומרים בעל הנסים ועל הנחמות ועל המלחמות, אי אפשר לשמוח ולעשות שמחה ומשתה ויו"ט בימים אלו.

ועל דרך צחות פרשתי הנוסח שאומרים "ועל הנחמות" וכי איזה נחמות הי' שם, אלא שע"י המלחמה נהרגו רבים מישראל ל"ע והיו הרבה אבלים שישבו שבעה, וקיימו מצות ניחום אבלים, והיינו שנותנים הודאה עי הנחמות שנחמו כל א' וא' זה את זה. ועפ"ז דן הגאון בעל תוס' יו"ט שאף שנתהפך דינו וניצול ממות לחיים, מכל מקום כיון שהוצרך לגלות ואבד הונו ורכושו ונשאר בעירום ובחוסר כל, אי אפשר לו לקבוע משתה ושמחה ולשמוח, כי לשמחה מה זו עושה, בשעה שישב בכבודו של עולם בק"ק פראג ועכשיו נתהפך עליו הגלגל ואדברה קבע יום תענית ותפלה לו ולזרעו ביום ה' תמוז שהתחילו הצרות עיי"ש.

וממילא ה"ה וק"ו לנידון דידן שנשארנו במתי מעט אודים מוצלים מאש אחד מעיר ושנים ממשפחה ונתיסרנו ביסורים נוראים איך אפשר ליחיד לקבוע משתה ושמחה ויום טוב על זה, כנל"ע ד.

וכמדומה שכן נוהגים שאין עושים יום הודאה, ופשיטא דהצלת צדיק הדור שאני ואכמ"ל.

שבחו של אהרן (להג"ר אהרן אריה הכהן כ"ץ זצ"ל
רב דקהילות יראים בית אהרן דפלעבטש)

הגליון יוצא לאור עולם ע"י

מכון תוס' יו"ט המבואר

לקבלת הגליון באימייל, וכן לתגובות והערות:

machontosfosyomtov@gmail.com

מעדני יו"ט

לקט משובח ונבחר עפ"י דברי רבינו על סדר הפרשיות התורה
פרשת קרח:

ביאור נפלא בדברי רבינו התי"ט במחלוקת קרח

בענין מחלוקת קרח ועדתו יוצא מביאור רבינו התוספות יו"ט "לקח גדול" בסוגי המחלוקת הבאות לשם שמים, שזה כלל גדול אם המחלוקת לשם שמים איננה מחלוקת הלל ושמאי, ששני הצדדים כוונתם ומעשיהם לגמרי לשם שמים, הריהו בכלל מחלוקת קרח ועדתו.

במסכת אבות (פ"ה, מ"ז) איזוהי מחלוקת לשם שמים מחלוקת הלל ושמאי, ושאינה לשם שמים היא מחלוקת קרח ועדתו, וכתב רבינו התי"ט, דכאן לא הזכיר את הצד השני משה ואהרן מצד אחד כמו שהזכיר באינך שני הצדדים לפי שמשה ואהרן לא היתה בהם שום בחינה שלא לשם שמים, לא כן בקרח ועדתו. והנה אני הייתי רגיל לתרץ קושיא זו מה שלא הזכיר משה ואהרן משום שהם לא רבו כלל, (אם ראובן מתנפל על שמעון, האם נאמר שראובן ושמעון רבים זה עם זה).

אולם תירוץ של התי"ט מעמיק וחודר ביותר, לכאורה נדמה שהזכיר כאן שני קצוות מחלוקת הלל ושמאי כולה לשם שמים ואינך קרח ועדתו כולה שלא לשם שמים, ותתיצב השאלה ומה במחלוקת שבין שני הקצוות האלה כשיש חלקים לשם שמים?

אבל בדבריו הסביר התי"ט שכאן המדובר דוקא במחלוקת שבעליה טוענין שכוננתם לשם שמים ובלבם יש חלקי בחינות שלא לשם שמים. וזהו מה שאמרו כל מחלוקת שהיא לא כמחלוקת הלל ושמאי כגון מחלוקת קרח ועדתו אף שהתייצבו לשם שמים תבעו קדושה וצדקות, דרשו כהונה עבודת ה', והם היו אנשים "מיוחדים שבעדה" קריאי מועד "שהיו יודעים לעבר שנים ולקבוע חדשים" אנשי שם "שהיה להם שם בכל העולם" (כמאמרם ז"ל בסנהדרין ק"י). ואמרו על העדה כולם קדושים ובתוכם ה' - ועל מחלוקת כזו ישנו הלאו המיוחד "ולא יהי' כקרח וכעדתו".

ולאות עוד אחד שכל העדה כולם קדושים היו, שהרי סיפור חז"ל (סנהדרין קט') "און בן פלת אשתו הצילתו" אמרה לו (לבעלה) אמר לה מה אעביד כו' אמרה לא ידענא דכלהו כנישתא קדישא ניהו כו', ואתבה על בבא (על פתח ביתה) וסתרה לשערה, כל דאתי לפתחא (של און בן פלת) חזיה לאשה יושבת פרועת ראש והדר. הרי שגם עדת קרח ברחו מבלי לראות אשה פרועת ראש, ובכל זאת הכתוב קורא אותם "רשעים" (סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה). הרי עד כמה גדולה רעת מחלוקת לשם שמים שיש בה איזו פניות, שעלולה להעביר מדעתם אנשים המוחזקים לצדיקים וכשרים.

ובזו מתורצת עוד שאלה אחת: מדוע ישנו הלאו דוקא על מחלוקת קרח ועדתו, ולמה לא במחלוקת דתן ואבירם שהיו רבים תמיד עם משה ושאר ריבות ומדנים, כגון 'ריב המים' ו'ריב הבשר' ועוד, וכדאמרו חז"ל עה"פ במדבר בערבה וגו' - אולם הוא הדבר אשר דברנו: כשפוקרים עושים ריבות עם צדיקים לא שייך על זה לאו מיוחד, דכל התורה אומרת ללכת בדרכי ה' ולא לשמוע בקול ממרים, אבל אם באים אנשי תורה מוחזקים לצדיקים, ודורשים קדושה יתירה ועושים ע"ז מחלוקת, זוהי מפרידה אלופו של עולם, ועל זה נאמר הלאו המיוחד. ולא לחנם ציוה גאון ישראל בעל "נתיבות המשפט" לבניו ה' ישמור אתכם ממחלוקת לשם שמים".

הגר' יחיאל מיכל טוקצינסקי זצ"ל בעל 'גשר החיים'
מתוך מאמר שנדפס בשנת תרצ"ז

פרשת חוקת:

מדוע לא אמרו שירה על הבאר רק בסוף מ' שנה

ומשם בארה הוא הבאר אשר אמר ה' למשה אסוף את העם ואתנה להם מים, אז ישיב ישראל את השירה הזאת עלי באר עני לה (כא, טז).

צריך ביאור, אמאי באמת לא אמרו ישראל שירה על הבאר אלא בסוף חודש שנה, והיה להם לומר שירה מיד כשנתגלה

להם הבאר בתחילת ארבעים שנה.

ונראה לומר עפ"י מה שכתב התוס' יו"ט (ברכות פ"ז מ"ג) בטעם שבברכת המזון תקנו לומר ברוך אלקינו שאכלנו משלו, ואלקים הוא מדת הדין, ובברכת התורה אומרים ברכו את ה' המבורך ושם הוי"ה הוא מדת הרחמים, ואמאי שינו את נוסח הברכות. וכתב, כי המזון הדין נותן לכלכל את ברואי, ולפיכך תקנו זה השם שהוא מדת הדין והוראות אלקות ואדנות, אבל התורה לא ניתנה אלא בחסדו כדאמר (ישעי' מ"ב) למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר, כי איזו שורת הדין הנותנת להודיע דרכיו ומשפטיו לברואיו, והרי לא עשה כן לכל עכו"ם שהם גם כן ברואי, ולפיכך תקנו בברכת התורה שם זה שהוא מדת הרחמים עכ"ל.

ועל כן בתחילת הבאר בתחלת מ' שנה, לא היה מקום לומר שירה על הבאר, כיון שזה ניתן להם על פי דין, דכיון שהקב"ה ציום ללכת למדבר ארץ לא זרועה ציה ושוממה בלי מים, הרי הקב"ה מוכרח על פי דין להמציא להם מים, ועל כן לא היה בדין לומר שירה, דשירה שייך רק על נס שהוא לפני משורת הדין.

אבל בסוף ארבעים שנה כשראו את הנסים שנעשו על ידי הבאר, שירדה אל הנחל והעלתה משם את הרוגי השונאים שרצו להרע לישראל, אז ראו שהבאר אינו דוקא ליתן מים לישראל שהוא מן ההכרח, אלא שהבאר משמש להם גם לפרסם ניסי השי"ת, וזה מצד החסד להודיע אהבת ה' לישראל שעושה להם נסים, נמצא שהקב"ה נתן כח בבאר לא רק כפי ההכרח ליתן מים לישראל, אלא גם כדי שידעו את הנסים ונפלאות שעושה הקב"ה עמהם, אז התחילו לומר שירה על הבאר, כי ראו שהבאר מכיל בקרבו לא רק מה שמוכרח מן הדין, אלא גם מה שמגיע להם מצד החסד, ואז ראו שראוי לומר שירה על הבאר.

להורות נתן

פרשת בלק:

מתי נבראה האתון שדברה עם בלעם?

ויפתח ה' את פי האתון (כב, כח).

אמרו חז"ל (אבות ה, ו) עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות, ואלו הן... ופי האתון.

רבי עובדיה מברטנורא פירש כוונת המשנה, שבערב שבת בין השמשות נגזר על האתון שתדבר עם בלעם, וכתב **רבינו התוספות יום טוב** שפירש כך משום שלא יתכן שאתון זו חיתה זמן רב כל כך.

והוסיף על כך ה'תפארת ישראל' דאילו חיתה אתון זו כמה אלפי שנה וכי תורתנו הקדושה תעלים מאיתנו את הנס הגדול הזה, אלא ודאי כוונת המשנה שבערב שבת בין השמשות ניתן כח בברואים שיוצאו הפלא בשעתן, והוסיף עוד כי כוונת המשנה שנתן הקב"ה כח באתון הראשונה להוליד לאחר כמה דורות את האתון של בלעם.

וכדבריהם כתב **רבינו בחיי** ז"ל ודיבור האתון הוא שנברא בין השמשות, כלומר לא האתון עצמה אלא כח הדיבור שניתן בה.

אולם הגאון **רבי יעקב עמדון** זצ"ל בספרו 'לחם שמים' תמה על דברי התוספות יו"ט הנ"ל, מדוע לא יתכן שאתון זו חייתה שנים רבות כל כך, והלא בדומה לזה אמרו חז"ל (ב"ר יב, יח) שהפרות שנדבו הנשיאים למשכן חיו עד שהקריבו בבית עולמים, קרוב לחמש מאות שנה, ולדברי רבי מאיר במדרש הפרות הללו עדיין חיות וקיימות. וזאת למרות שלא נבראו בערב שבת בראשית, אלא כשאר בהמות היתה בריאתם. וא"כ ק"ו באלו שאמרו חז"ל בפירוש שנבראו בערב שבת בין השמשות!

וכדבריו מובאר בפרקי דרבי אליעזר (פרק ל) וזה לשונו: השכים אברהם בבוקר ולקח את ישמעאל ואת אליעזר ואת יצחק בנו עמו וחבש את החמור, הוא החמור שרכב עליו אברהם. הוא החמור בן האתון שנבראה בין השמשות. שנאמר "וישכם אברהם בבוקר ויחבוש את חמורו" (לא כתוב 'חמור', אלא חמורו המיוחד לו מימי בראשית). הוא החמור שרכב עליו משה בבואו למצרים שנאמר "ויקח משה את חמורו ואת אשתו ואת בניו וירכיבם על החמור", הוא החמור שעתידין בן דוד לרכוב עליו שנאמר "עני ורוכב על חמור" עכ"ל.

וכתב בביאור הרד"ל: וסבירא ליה שאתנו של בלעם נבראה בפועל בבריאת העולם ביום שישו בין השמשות, שהרי כתב שהחמור שחבש אברהם היה בנה של אתון זו. ולדבריו נמצא חידוש גדול שחיתה האתון כמה אלפי שנים...

אצרות התורה

ששון יום טוב

מטעמת מהביאור הנפלא "ששון יו"ט" שבהוצאתנו - המבאר דברי התוי"ט

לבקשת רבים מקוראי הגליון, מביאים אנו טעימה מהפירוש הנפלא "ששון יום טוב" המבאר את דברי רבינו התוס' יו"ט - בשילוב תיבות הביאור בתוך דבריו.

בחרנו להגיש בפני הקוראים פירוש על דברי רבינו במסכת אבות (פרק ה' משנה ו) - הקשורים לפרשת קרח.

יש לציין שמפאת קוצר היריעה הבאנו רק את הפירוש המשולב בתוך התיבות, ולא את כל הערות המחכמות המעטרות את הפירוש, ויותר ממה שכתוב כאן מובאר ומפורט בספר עצמו, ישמע חכם ויוסף לקח - ללמוד בספר עצמו - בבחינת אותיות מחכימות, וימצא נופת צופים וכל טעם.

ביאור נפלא במה שפצתה האדמה את פיה

שנינו במשנה במסכת אבות (פרק ה' משנה ו): עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות ואלו הן פי הארץ וכו'.

[פי הארץ - פירש הר"ב בללוע קרח ועדתו וכן פירש הרמב"ם. וקשה דאמר (במדבר ט"ז, ל) אם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה וגו', והרי בראיה ועומדת כפי קבלת חז"ל פה במשנתנו, ואין קבלתם אלא איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה... ולכן נ"ל לפירש בהקדים עוד שלשה דקדוקים. א', אמרו ופצתה האדמה את פיה, ובשעת מעשה נאמר ותפתח (לשון פתיחה). ואף אם לא היה נאמר כן בשעת מעשה, ג"כ יש לדקדק למה לא אמר לשון פתיחה שהוא מורגל יותר ממה שהוא מורגל לשון פצתה. ב', זה שאמר (במדבר י"ז ט"ז, ל"ג) וירדו חיים שאולה, שממה שלא אמר שאול אלא שאולה, למדריגה התחתונה של שאול הוא, כפי מה שהזכיר רש"י ז"ל בתהלים (ט' בפסוק י"ח)] ישובו רשעים לשאולה, אמר ר' אבא בר זבדי למדריגה התחתונה של שאול. ומנא ידעו כל העם שהגיעו חיים עד שאולה (שנצטערו עד שם כמ"ש רבינו בסמוך), ואף שעדות הכתוב אין להכחיש, אבל כשהפסוק מודיע הענין איך שנתפרסם ונודע (לכל העם) שירדו חיים למדריגה התחתונה של שאול, הלא טוב אף נאה, דורש ומבקש, להפסוק להודיע, וצריך א"כ חקירה בפסוק איה איפה מודיענו כזאת. שלישית. אמרו וכל העם נסו לקולם, ואין בדרך שומעי קול

צועקים אוי ואבוי שינוסו, אבל יתקרבו אל הקול שהוא לשמוע הסבה שצועקים בעבורה, והרי רש"י ז"ל כתב לקולם בשביל קול היוצא על בליעתם, ופירש הרא"ם שהוא הקול היוצא מתוך הבקיעה כדמות רעם שמבהיל את האנשים לברוח, לא לקול צעקתם בעת בליעתם, כי הקול הוא אינו קול מברייח אלא אדרבה מקבץ הוא את האנשים לבא לשמוע את צעקתם בעת ההיא ולראות הפלא ההוא שלא נהיה כמוהו מששת ימי בראשית עד היום ההוא, עכ"ל.

פירושי "פי הארץ" שהארץ דיבר בחיתוך דברים

ומעתה אני אומר שקול הבקיעה, אף שהרא"ם אמר שהוא כדמות רעם, יכולני לומר שהקול הוא שיצא מתוך הבקיעה קול דברים היה המשמיע ומגיד שירדו חיים שאולה, היינו למדריגה התחתונה, ויהי לאות גדול שהאדמה השמיעה קול דבור חותך ואומר שעד המדריגה התחתונה באו חיים, שנצטערו עד שם. והוא אשר ביקש עליו מרע"ה באמרו ופצתה, שעל פתיחה שלצורך הבליעה היה לו לומר ופתחה וכמו שכתוב במעשה (ותפתח הארץ את פיה), אבל אמר ופצתה מלשון שפצתי פי לה' דכתיב ביפתח בספר שופטים [יא, ל"ה] ומלשון פצו שפתי שבספר תהלים (ס"ו [י"ז]). שענינם הדבור. וכה יאמר אם בבריאה (של פתח הגהימ) יברא ה' דבר חדש, ופצתה האדמה ותדבר בחיתוך הדיבור וכו'. ותחסר ב"ת השמוש בתיבת בריאה (וכאילו כתיב 'בבריאה), כמו ששת ימים עשה ה' וגו' שענינו בששת, וכן ונשלמה פרים שפתינו, ענינו בשפתינו, ועוד יש זולתם חסירי אות ה"בית". ויאמר אם בבריאה שמששת ימי בראשית הוא הגיהנם יברא קרובי פתחא כמאמרם ז"ל, וע"י קרובי פתחא לכאן ופצתה האדמה את פיה להשמיע קול שפתיים קול דברים להגיד כל הנעשה בתוכה עד שאול תחתית המדרגות. ואח"כ בשעת המעשה אמר ותפתח הארץ את פיה, פתיחת פה לבד לא ענין דבור, והיתה הפתיחה לענין ותבלע אותם. אמנם עוד היה שכל האדם נסו לקולם הוא קול שיצא על בליעתם קול דברים משמיע שירדו חיים שאולה לדיוטא התחתונה של שאול.

ועוד לי כדמות ראייה למה שפירשתי, מה ששנה התנא בענין האתון לומר [פי האתון] [לפי] [ולא] שהאתון נברא בין השמשות, והרי כל הפיות שוות ומה יש באתון פה שצריך בריאתו שתהיה בין השמשות, אם לא שהפה ענינו באתון הדבור, שזהו נברא בין השמשות, א"כ פי הארץ ג"כ על הדבור הוא שאמר על פתיחת פה בעלמא. ועד שני הוא מה ששנה פי הבאר לדברי ה"מ שהזכיר הר"ב שפירושו שאמרה הבאר שירה וכו'. וכל זה נראה לי ובעיני הוא כמו כפתור ופרח:]

**רוצים אתם לטעום
תוספות טעם
במסכת
אבות?**

למדו מסכת אבות עם

פירוש תוס' יו"ט

המבואר

**רבנים, בעלי דרשנים, וכל מי שהגה במשניות הלזו,
מעידים: שלא ראו כבושם הזה,
המקיף כל חלקי הפרד"ס בלימוד פרקי אבות**

צאצאי המלך

מדור מיוחד על צאצאי רבינו התוס' יו"ט

הרה"ק רבי צבי הירש [בהרה"ק יצחק אייזיק] מזידיטשוב זצ"ל בעל "עטרת צבי" | י"א בתמוז תקצ"ב

הרה"ק ר' צבי הירש נהג עדתו בזידיטשוב ורבים וכן שלמים הסתופפו בצלו קדישא לקבל ממנו לקח והדרכה בעבודת השי"ת, עד שביום י"א תמוז שנת תקצ"א לפ"ק בהיותו כבן ס"ח שנים כמנון שנות חייו, עלתה נשמתו הטהורה לישיבה של מעלה, והובא למנו"כ שם בזידיטשוב.

דבר פלא כתב עליו הרה"ק בעל המנחת אלעזר ממונקאטש בספרו דברי תורה (דף ט. וז"ל: שמעתי בשם הרה"ק וכו' מהרצ"ה זי"ע מזידיטשוב בעל עט"צ שלא אמר תורה בשב"ק פ' בלק על הסעודות, ואמר איך אפתח פי בפרשה זו שהרשע הלז (בלעם) פתח פיו, אמנם בנוסחא אחרת לגמרי שמענו בשמו, כי אמר שהוא אין צריך לומר עוד בפרשה זו כי כבר נאמר ונדפס חידושו מה שאמר בפרשתן בינוקא בזוהר הקדוש פ' בלק, כידוע שהחזיק את עצמו והחזיקו כמה צדיקים בדורו ותלמידיו ז"ל כי היה פעם אחת נשמת ינוקא קדישא זי"ע, ואכמ"ל.

אמנם אנו בענוותנו אנו רואין בזה פלא אשר נטמן ברמז אש קודש בחיים חיותו וברוח קדשו הגיד טעמים אחרים, כי יום הסתלקותו הי' בפ' זו, ועל זה מקובל בפי צדיקים וחסידים וסמיכתן מראש הנביאים משה רבינו ע"ה כי יום פטירתו ז' אדר חל בפ' תצוה, ע"כ לא נזכר שמו של משה רבינו בפ' זו, וכן בכמה צדיקים וספריהם כמו בספרה"ק נועם אלימלך לא נמצא על פ' ויקהל שום דבר כי לעולם חל אז יום כ"א אדר בפ' ויקהל יומא דהילולא של רבינו בעל נועם אלימלך זי"ע וכן כהנה, ועל כן נתהוה כי הרה"ק בעל עט"צ זי"ע לא הגיד ולא נדפס שום חידושים על פרשה זו, עכ"ל.

זכותו יגן עלינו, ועל כל ישראל, אמן.

רבינו "שר בית הזוהר" הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע נולד בשנת תקכ"ג בעיר סאמבור, לאביו הרה"ק ר' יצחק אייזיק מסאפרין זי"ע מתלמידי הרבי ר' אלימלך זיע"א, אך לא נהג ברבנות, ולאמו הצדיקת מרת הינדא ע"ה. אביו היה דור חמישי לרבינו בעל ה"תוספות יום טוב" זי"ע, וכפי שרבינו המהרצ"ה כותב כמה פעמים א"ז [אדוני זקנין] כשמביא את התוספות יו"ט.

מסופר שלפני פטירתם לחיי העולם הבא נאנח אביו ר' אייזיק ואמר, "אוי, במה נעלה לעולם האמת", השיבה לו הרבנית הצדיקת, במסל"ה נעלה", (פר' חקת) היינו שחמשה בנים צדיקים ה' להם, הלא המה: הרה"ק ר' בעריש מזידיטשוב זי"ע, הרה"ק ר' מ'שה מסאמבור זי"ע, הרה"ק ר' ס'נדר מוקאמארנא זי"ע, הרה"ק ר' לייפא מסאמבור זי"ע, והרה"ק ר' ה'ירש מזידיטשוב זי"ע, אשר ראשי תיבות שמם הוא "במסלה", ובהם נזכה לחיי העולם הבא.

כבר מילדותו ניכר עליו כי לגדולות נוצר, דרכו בקודש היה ללמוד ז' דפים גמרא בכל יום וחזר עליהם ז' פעמים, נמצא למד את הש"ס ז' פעמים בכל שנה.

ר' הירש למד אצל הגאון ר' יצחק חריף אב"ד סאמבור זצ"ל, ואח"כ נסע להסתופף אצל החוזה מלובלין זי"ע, ונעשה לתלמידו המובהק. ידוע ומפורסם שר' הירש עסק כל ימיו בתורת הנסתר בזוה"ק ובשאר ספרי קבלה, והחזיק את עצמו כתלמיד של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי, ואף גם חיבר ספר על הזוה"ק ה"ה ספרו הקדוש עטרת צבי, וגם ספר צבי לצדיק על תיקוני הזוהר, ואמרו צדיקים שהעטרת צבי הי' ראוי לעשות ספר הזוהר בעצמו אי לאו שרבי שמעון בר יוחאי חיברו.

עבודה מיוחדת היתה להעטרת צבי בטבילת המקוה, והרבה פעמים ישב בנהר תוך הקרח ולמד תיקוני הזוה"ק או אמר תהילים, פעם נחלש הרה"ק והרופאים הזהירו אותו שלא יצא מפתח ביתו, אז שכרו שומר לשמור עליו שלא יצא בלילה לטבול, כששמע הרה"ק מראפשיץ זי"ע שהעט"צ אינו בקו הבריאות נסע אליו לבקרו, והגיע בלילה לזידיטשוב וכשכנס לבית העט"צ ראה שהדלת פתוח, והעט"צ אינו שם בבית, (העט"צ הפיל תרדומה על השומר) וכשהקיץ עצמו השומר שאל אותו הרה"ק מראפשיץ איפה הרבי, והתחיל השומר לצעוק אוי ששכרו אותו לשמור את הרבי ועכשיו הלך מסתמא לטבול בהנהר, אז הלך הרה"ק מראפשיץ להנהר וראה האיש שהעט"צ יושב בתוך המים עם לאמטערנע (=פנס), ועוסק בעבודת ה', וניגש אל העט"צ, וכשראה אותו העט"צ נתן לו שלום ואמר לו ברוך הבא, והרה"ק מראפשיץ הפציר בהעט"צ לצאת מהנהר כי אינו בקו הבריאות, אמר לו העט"צ איני יודע מה אתם רוצים תחוב ידך בהמים ויראה שיושב במים חמים, ואכן תחב הרה"ק מראפשיץ את ידו בהמים וראה שהם חמים, אף שהי' אז קור גדול, אמנם לכבודו של הרה"ק מראפשיץ יצא מהמים וחזר לביתו.

אודוה ציינו של הרה"ק ר' צבי הירש "עטרת צבי" מזידיטשוב זי"ע

גליון י'

גליון מעדני מלך

הגליון נתנדב

לע"ג מו"ה צבי ב"ר שלמה זלמן ע"ה כרמל נפט' כ"ה תמוז. נתנדב לאות הכרת הטוב לבנו הנדיב המפואר מו"ה שמואל משה הי"ו.